

Forskrift om utleie av vannkraftanlegg og om bruk av driftsoperatører (utleieforskriften)

Fastsatt ved kgl.res. xx.xx.2010 med hjemmel i lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 5 fjerde ledd. Fremmet av Olje- og energidepartementet.

§ 1 Formål

Forskriften skal sikre at avtaler om utleie av vannkraftanlegg og avtaler med driftsoperatør om bortsetting av drift og vedlikehold knyttet til utbygde konsesjonspliktige vannfall med kraftverk og tilhørende anlegg inngås

- 1) i samsvar med prinsippet om offentlig eierskap til landets vannkraftressurser
- 2) innenfor de rammer som følger av industrikonsesjonsloven og
- 3) på en måte som sikrer rasjonell drift og klare ansvarsforhold.

§ 2 Virkeområde

Forskriften får anvendelse på avtaler om utleie av vannkraftanlegg og avtaler med driftsoperatør om bortsetting av drift og vedlikehold, som er knyttet til utbygde konsesjonspliktige vannfall med kraftverk og tilhørende anlegg i medhold av industrikonsesjonsloven § 5.

Forskriften får anvendelse på vannkraftanlegg. Med vannkraftanlegg menes i denne forskriften utbygde kraftverk som utnytter vannfallsrettigheter over grensen for konsesjonsplikt som definert i industrikonsesjonsloven § 1 uten hensyn til om ervervskonsesjon er gitt, samt tilhørende anlegg som definert i industrikonsesjonsloven § 2 tredje ledd post 17 og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 4.

Med avtaler om utleie menes i denne forskriften alle avtaler der en annen enn eieren får innflytelse over produksjonsplanlegging og kjøring av vannkraftanlegget. Forskriften gjelder ikke avtaler om kraftsalg eller andre kommersielle avtaler som ikke gir eiers avtalepart innflytelse over produksjonen i et bestemt vannkraftanlegg.

Med operatøravtaler menes i denne forskrift avtaler om bortsetting av oppgaven med å koordinere drift og vedlikehold av vannkraftanlegg (driftsansvar) og som ikke omfatter kommersiell råderett over vannkraftanlegget. Forskriften gjelder ikke avtaler om bortsetting av enkeltstående oppgaver knyttet til ordinær drift eller vedlikehold.

Departementet avgjør i tvilstilfelle om en avtale er omfattet av denne forskrift.

§ 3 Koordinering av drift og vedlikehold (driftsansvar)

Eier av vannkraftanlegg skal utpeke hvem som er driftsansvarlig. Med driftsansvarlig menes den som har som oppgave å koordinere all planlagt vannkraftproduksjon, herunder å kontrollere at alle beslutninger om kjøring av vann gjennomføres i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven, vannressursloven eller tidligere vassdragslovgivning, og som ut fra dette fortløpende beslutter alle praktiske tiltak.

For hvert vannkraftanlegg skal det kun være ett driftsansvarlig selskap. Ett selskap kan ha oppgaven som driftsansvarlig for flere vannkraftanlegg.

Kravene i første og andre ledd er ikke til hinder for at oppgaven med å ivareta driftsansvaret kan utføres av en av følgende:

- a) Eieren kan selv ivareta driftsansvaret
- b) en leietaker kan få overført oppgaven som driftsansvarlig

- c) et selskap som ikke er leietaker kan få overført oppgaven som driftsansvarlig (driftsoperatør).

Kravene i første og annet ledd er ikke til hinder for at en brukseier- eller reguleringsforening ivaretar ansvaret for drift og vedlikehold i samsvar med sine konsesjoner selv om en brukseier setter bort oppgaven som driftsansvarlig for sine vannkraftanlegg. Ved utleie eller bortsetting av drift av vannkraftanlegg i vassdrag med en brukseierforening, må oppgavefordelingen mellom den som overtar oppgaven som driftsansvarlig og brukseierforeningen klargjøres.

Hvis en avtale med leietaker ikke omfatter driftsansvaret, må denne oppgaven ivaretas av eieren selv eller en driftsoperatør.

§ 4 Avtaler om utleie med overføring av driftsansvar

Eier av vannkraftanlegg kan inngå avtale om overføring av både kommersiell råderett og driftsansvar for vannkraftanlegget. Avtalen må gjelde fallrettigheter, kraftverk og tilhørende anlegg som én enhet. Kun ett selskap kan stå som leietaker med ansvar for drift.

§ 5 Avtale om utleie uten overføring av driftsansvar

Eier av vannkraftanlegg kan overføre kommersiell råderett for hele eller deler av kraftproduksjonen til en eller flere leietakere uten å overføre driftsansvaret til leietaker. I slike tilfeller skal driftsansvaret ivaretas enten av eier selv eller av en driftsoperatør med avtale etter § 6.

§ 6 Operatøravtaler

Eier av vannkraftanlegg kan inngå avtale om bortsetting av oppgaven med å koordinere drift og vedlikehold der avtalen ikke omfatter kommersiell råderett for vannkraftanlegget.

Slik avtale kan inngås dersom eieren selv beholder den kommersielle råderetten over kraftproduksjonen eller i kombinasjon med leieavtale etter § 5.

Driftsoperatør overtar oppgaven som driftsansvarlig. Kun ett selskap kan utpekes som driftsoperatør.

§ 7 Krav til driftsansvarlig selskap

I avtaler etter §§ 4, 5 og 6 må det utpekes en driftsansvarlig etter § 3. Driftsansvarlig skal ha rett til å instruere den som utfører praktisk drift dersom dette er en annen enn den driftsansvarlige.

Driftsansvarlig må ha minst én heltidsansatt i egen organisasjon med nødvendig kompetanse til å utføre oppgaver etter § 8 første ledd. Om eieren selv ivaretar oppgaven som driftsansvarlig gjelder kravet i § 8 første ledd.

Den driftsansvarlige skal ha nødvendige konsesjoner etter energiloven og oppfylle krav fastsatt i eller i medhold av industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven, vannressursloven og tidligere vassdragslovgivning.

Den driftsansvarlige skal få overført ansvaret som den ansvarlige for vassdragsanlegg etter forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg (damsikkerhetsforskriften). Det skal sendes melding til NVE uten ugrunnet opphold om denne overføringen.

Den driftsansvarlige skal følge opp alle forpliktelser tilknyttet vannkraftanlegget overfor myndighetene, med mindre annet går fram av § 8.

§ 8 Krav til eiere

Enhver som eier og selv driver vannkraftanlegg skal i hele avtaleperioden ha ansatte i egen organisasjon med kompetanse og ressurser til å ivareta styring etter krav fastsatt i eller i medhold av lov, herunder om damsikkerhet, manøvrering av vassdraget, overholdelse av naturforvaltningsvilkår og ivaretagelse av teknisk tilstand til kraftverk og eventuelle reguleringsanlegg. Disse kravene gjelder også for drift av regulerings- og brukseierforeninger. De ansatte må ha vassdragsfaglig kompetanse og inngående kjennskap til vannkraftanleggets tekniske tilstand, samt kompetanse til å gjennomføre nødvendige tiltak i forbindelse med ulykker, skader og andre ekstraordinære situasjoner.

I de tilfeller hvor leietaker eller driftsoperatør overtar som driftsansvarlig beholder eieren alt ansvar for at kravene i første ledd til enhver tid oppfylles av den som utfører oppgaven som driftsansvarlig. Eieren skal for hele avtaleperioden ha en representant i egen organisasjon som er tilgjengelig for henvendelser i alle spørsmål relatert til eierens ansvar.

Eieren må selv være part i søknader om konsesjoner, oppfølging av revisjoner, vilkårsendringer og enhver sak som gjelder konsesjonene med tilhørende vilkår og pålegg.

Eieren skal påse at den som har fått overført oppgaven som driftsansvarlig oppfyller krav som nevnt i § 7. Eieren skal ha uhindret adgang til inspeksjon, befaring mv. i anlegg hvor oppgaven som driftsansvarlig er overført til en annen.

§ 9 Krav til avtalene

Avtaler etter denne forskriften må inngås skriftlig. Eiendomsrett til nye fallrettigheter som erverves og vannkraftanlegg som bygges i forbindelse med oppgradering eller utvidelse i løpet av leieperioden må tilfalle eieren, som må innhente nødvendige konsesjoner. I alle avtaler skal det framgå tydelig hvilket selskap som ivaretar oppgaven som driftsansvarlig for vannkraftanlegget.

Avtaler etter §§ 4, 5 og 6 kan inngås for inntil 15 år. Fristen regnes fra den dagen nødvendig godkjenning er gitt av departementet. Fremleie er forbudt.

Avtaler etter §§ 4, 5 og 6 må inneholde en bestemmelse om ugyldighet for det tilfelle at leieordningen skulle bli kjent EØS-stridig.

§ 10 Godkjenning og opplysningsplikt

Avtale etter §§ 4, 5 og 6 må godkjennes av departementet. Det må fremgå klart av avtalen at bestemmelser i denne forskriften er oppfylt. Avtaler i strid med denne forskriften er ugyldige.

Eieren og den det inngås avtaler med etter §§ 4, 5 og 6 plikter under hele avtaleperioden, uten hinder av taushetsplikt, å gi departementet de opplysninger som er nødvendige for utøvelse av myndighet etter denne forskriften.

§ 11 Forholdet til eksisterende avtaler og overgangsbestemmelser

Forskriften får anvendelse på inngåelse av nye avtaler etter §§ 4, 5 og 6, herunder alle endringer i eksisterende avtaler, revideringer eller forlengelse av avtaler utenom de disposisjoner som fremgår av industrikonsesjonsloven § 4.

Eksisterende avtaler som omfattes av industrikonsesjonsloven § 4 berøres ikke. Andre eksisterende avtaler må bringes i samsvar med kravene i denne forskrift innen tre år fra forskriftens ikrafttredelse.

§ 12 *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft xx